

★ Млади борац

ОРГАН УЈЕДИЊЕНОГ САВЕЗА АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ СРБИЈЕ

Број 31 Година II

23 МАЈ 1945

ЦЕНА 1.— ДИНАР

ТИТО (ПОВОДОМ 53 РОЂЕН-ДАНА)

„У Титовој личности се завршила стољетна тежња наших народа за јединством и братством. С Титом је почела једна нова епоха живота наших народа — епоха заједничког живота у братству и равноправности“.

(М. Ђилас)

Данас, после четири године славног ослободилачког рата, може се не само упознати сва праведност и правилност наше борбе, већ и сва величина и заслуге Тита за слободу и будућност наших народа.

У најтежим данима наше историје, када смо кукавичлуком и издајом државног вођства изгубили националну слободу и државну независност и када се радило не само о части и слободи, већ и о опстанку свих наших народа, у тим судбоносним данима народ је из својих њедара дао Тита, да му не само спаси опстанак, већ и врати част и слободу.

Тито је био тај који је у данима нашег слома упалио искру из које је букнуо пламен народног устанка. А тај пламен је не само спалио туђинске освајаче и смрвио домаћу издају, већ је вратио част домовини и дао величину нашем имену, част и величину које су биле упрљане и згажене априлском катастрофом.

И не само устанак, већ што је јединствени случај у историји, Тито је, у условима окупације и неравне борбе, створио велику и славну Југословенску армију. Тито је организовао, живио њеним животом од првог дана устанка и предводио је у свим биткама и окршајима. Предводећи неравну борбу против огромно надмоћнијег непријатеља и стопут презирући смрт ради живота народа, Тито је постао легендаран херој свих наших народа. Стварајући од партизанских одреда моћну Југословенску армију и побеђујући у свим одлучујућим биткама — Тито је постао генијални стратег наше епохе.

Тито је пионер братства и стварни ујединитељ наших народа. У условима неповерења, мржње и братоубилачке борбе, Тито је указао на спасоносни пут братства и слоге наших народа. Под његовом руком, у ватри ослободилачке борбе, наши народи први пут су сви заједно пролили крв за заједничку ствар и први пут у нашој историји. Тито је братство од речи претворио у дело. Тито, највише Тито, правилно је поставио циљеве народно-ослободилачке борбе: не само ослобођење Југославије као целине, већ и сваког народа понаособ. И баш то је омогућило да су сви наши народи, без претходних писаних споразума и договора, повели оружану борбу против страних завојевача и домаће издаје и баш је то омогућило да се искује стварно јединство свих наших народа. Тако је Тито остварио сан многих великана појединих наших народа и тиме постао великан свих наших народа, деле наше домовине. Син Хрватског Загорја, који је ослободилачку борбу повео на улицама Београда, дигао уста-

нак у Србији, са бригадама прошао Црну Гору, Херцеговину и Далмацију, у закрвљеној Босни ковао братство и јединство наших народа, Тито — вођ нашег устанка — постао је најомиљенији и највећи син сваког нашег народа посебно и целе Југославије заједно.

Али, наши народи нису само у условима ропства створили своју војску, већ такође у окупацији, у рату, створили су државу, нову Југославију. Бивша Југославија, која је почивала на хегемонији и насиљу, не само да се распала за десет дана, већ се компромитовала и као појам у очима наших народа. И само је народно-ослободилачка борба, и само је Титова правилна политика братства могла повратити поверење у заједничку државу, и само је тако могла ускрснути, односно родити се нова, збратимљена, Титова Југославија. Тито је сан великана претворио у дело, а жеље маса у стварност. И то дело је снажно, а та стварност несаломљива, јер почива на темељу који је Тито поставио: на слози и равноправности југословенских народа.

Али нова Југославија није само заједница равноправних народа, већ и држава слободних и равноправних грађана, држава у којој је по први пут у нашој историји, народ на власти, то јест у којој по први пут народ управља својом државом и својом судбином. А заслуга је у првом реду нашег великог учитеља Тита, што се народ политички уздигао и постао не само свестан својих права и своје снаге, већ и што је преузео власт у своје руке и постао свестан да може да управља сам, без ичије помоћи и контроле.

Под руководством Тита данас је наша домовина не само слободна, и не само братски уједињена, него и већа но што је икада била: Тито је ослободио поробљену браћу у Истри, Трсту и Горници и вратио домовини насилно отргнуте крајеве, и тако постао ослободилац поробљене браће и ујединитељ свих покрајина Југославије.

Нашом доследном борбом ми смо задобили наклоност и љубав свих слободарских народа света, а правилном Титовом спољном политиком ми смо осигу-

рали себи велике и моћне савезнике, у првом реду Братску Совјетску Русију, са којом је Тито склопио уговор о савезу и тако остварио исконске жеље свих наших народа. И зато углед наше државе на Балкану, у Европи, у читавом свету, није никада био ни приближан као данас. А то је у првом реду заслуга и дело друга Тита.

Под Титовим руководством и благодарећи правилној политици, коју је Тито генијално, просто и кратко формулисао у паролу »Смрт фашизму — слобода народу!«, окупљене су све патриотске снаге наше земље, сливене данас у Јединствени народно-ослободилачки фронт. Под руководством Тита — сина слога и припадника радничке класе — остварен је несаломљиви борбени савез демократских снага Југославије — ЈНОФ — услов наших прошлих победа, и гаранција наших будућих успеха.

Једном речи, Тито је исклесао пут којим су наши народи кроз легендарну борбу, под његовом руком, извојевали величанствену победу и остварили данашњу слободу.

Наша снага и величина, наша слога и јединство, наш углед и положај у свету — дело су нашег Тита — сина народа — који је Југославији дао величину и славу, а све нас учинио великим и почоским.

И ради свега тога Тито данас није само име, већ појам и симбол. И ради тога су дубоко истините речи нашег песника:

„Тито —
то смо ми
сви! —
и војска, и земља, и гора.
И он је пун нас,
и велик,
и ми у њему виши,
виши
за људску главу!“

(Р. Зоговић)

Тито код нас значи: све! Он је симбол наше борбе и наше славе, симбол наше домовине и наших народа. Са мање речи ми не можемо данас више рећи! Тито, велики учитељ и близак друг, који командује армијом и разговара са пионирима Београда, управља државом и пише писмо женама славне Крајине. Тито, велики вођа и близак пријатељ и кад разговара са мајкама Црне Горе или Шумадије, са сељацима Косова или Војводине, велик и присан кад говори својим прослављеним бригадама или се обраћа омладини Србије. И зато је он у срцу бораца, на уснама радника и сељака. И зато име Тито лебди над свим пољима и фабрикама, над свим улицама и планинама наше домовине.

Под Титовим вођством омладина је учинила чуда од јунаштва.

Под Титовим вођством Србија је нашла свој пут међу збратимљеним народима наше домовине.

Под Титовим вођством Југославија се овенчала бесмртном славом хероја.

И зато је вера у Тита дубока, безгранична, рекли бисмо скоро слепа. А у (Наставак на другој страни)

МАРШАЛ ТИТО

С ПАРТИЗАНИМА

(Одломак из дневника В. Назора)

Тито је увијек у својој радној собици покрај велике благоваонице. Прима вијести, даје и одашиље налоге, диктира и пише. Сјећа ме на шутљива паука, који је одавде из тишине осамљена и заборављена кута расплео своје нити надалеко и нашироко, онкрај ријека и планина. Његови се момци боре посвуда с Нијемцима, с Италијанима, с усташама и с четницима: у Жумберку, код Грачаца; Теслић је освојен и ослобођен. У Брачком каналу на Јадрану као да су се опет појавили древни неретвански и омишки гусари, који су нападали лађе млетачке републике; наши су другови заробили неколико италијанских лађа једрилица (трабакула) с храном за усташе Павелићеве и за четнике љубимца лондонске југословенске владе, Драже Михајловића. Како Тито зна држати у руди све нити, одређивати и заповиједати, а не гушити иницијативу појединца. За то га — мислим — момчад толико слушају и толико воле. Тако настаје све наглије, права наша војска. Момци већ пјевају о њему.

*

Тито је некамо одјахао, не хотећи да га његов вучјак Фокси прати.

А пас се покуњило, завукао се у кут, једва га склоних изаћи са мном на шетњу. Обилазимо млинове низ гудуру, бријег и равницу до ријеке, враћамо се кроз

се с почетка чуди, али, и нечег се мутна, предревна сјећа. Узалуд вичем на њ; навалио па и угризао; ударце мога штапића потпуно презире. Био би недужнога растргао, да не прискочише два Партизана. Дотрча нека жена и однесе жртву.

— Гле хајдука! Тко би то од њега очекивао? рекоше момци.

А Фокси као да је тиме дао одушка своје жади; чекао је сада господара, спавајући сном праведника, али, кад се Тито врати, не усуди се ипак преда њ.

А Тито се попита о жени и нареди да ју се позове.

Она дође сва престрашена.

— Какву ти штету пас уради?

— Никакву.

— Не бој се ти нас, иако ти друг оде у Четнике. Говори!

— Никакву. Месо ћемо појести, од коже ћемо ипак нешто направити.

— Што?

— Какву врећицу. За спремање хране... кад је једном буде.

Тито позва момка и нешто му рече; момак изађе па се врати носећи риже, сладора и соли.

Испод Милинклада

Среда, 9 јуни 1943

Тек што сам око склопио — затрешале су бомбе. Преко пута нас, на десет метара, извијач је бацао бомбе за живе циљеве на батаљон Четврте бригаде. Парчад су секла гране изнад нас, али колона Црногораца се није прекидала, већ би само убрзали корак. И нико није био рањен. После су дошле Шту-

Драги Марковић, Вилим Брђан, Спајо Слово и Душан Совио. Између једног и другог ваздушног напада командант Четврте црногорске бригаде Вако Ђуровић био је дошао до друга Тита, доbio наређење за распоред своје јединице и тек што је одмакао појавио се нови рој бомбардера. У шуми није било никаквог заклона. Свако је остао где се

У Српници после Седме офанзиве

ке — девет комада. Туку Милинкладе и околину Хрчавке. У десет су се појавили и бомбардери »Дорније«. Страшна су бомбардовања у шуми, бомбе се распскавају о гране и шрапнел туче са свих страна. Влатко Велебит и ја лежимо у једној влажној јарузи, поток нам кваши ноге — само погледамо на сат када ће се овај страшни дан завршити. Бомбе су пале и уништиле нашу апотеку. Рањено је неколико другова. Нешто после дванаест сати дотрчао је курир и донео једно писмо од друга Марка:

»Стари је рањен, Енглец погинуо. Немци наступају. Пошаљите Пратећи батаљон«.

Немци су хтели по сваку цену да овладају Милинкладама и пресеку наше снаге. Пре напада авијација је необично жестоко дејствовала на том сектору. Још од зоре, у размацама, налетали су извијачи с мањим бомбама и бомбардери. Готово читаво брдо је преорано бомбама. Немци су тукли систематски. Први талас је бацао бомбе на прву стотину метара, за њим би други талас хватао наредну стотину метара и тако редом. Друг Тито, друг Марко, Енглези и остали другови налазили су се неколико стотина метара од положаја у једној реткој шуми. У првом бомбардовању од дванаест другова који су били с другом Титом, шест је погинуло крај њега, међу њима и мали Бошко из Јагодине,

затекао. После су се другови преместили, ближе ка немачким линијама, да би избегли главни налет авијације, али је дошло треће најстрашније бомбардовање. Друг Марко нам после рече да су експлозије просто бацале људе од земље. Рада Ристановића Чапајева, пратиоца друга Тита, бацила је експлозија на букву; бомбе су секле дрвета с пречником од метра.

Кад се дим разишао, енглески капетан Бил Стјуарт, један од шефова савезничке мисије, лежао је мртав. Он је за време бомбардовања стајао иза једне букве и парче га је погодило у главу. Други шеф енглеске мисије капетан Дикен био је рањен. Погинуо је и Ђуро Вујовић, пратилац друга Тита, стари шпански партизан који је војевао 22 месеца у позадини Франкових трупа у Шпанији.

Друг Тито се подигао. Из његовог рукава текла је крв. Ништа није говорио. Тек после пола сата рекао је да је рањен. Једно веће парче пробило му је леву мишицу. Једно друго парче ударило би Тита у главу, да поред његове главе није лежао његов пас »Лукс«. На овом положају овог дана изгубили смо око стотину другова, већином из Четврте црногорске бригаде. Погинуо је Вако Ђуровић; ту је тешко рањена и моја другарица Олга.

Одмах после налета авијације, немачка пешадија прешла је у наступање. Митраљеска ватра је тукла простор где се налазио друг Тито. Гранате немачких топова падале су преко њих.

Кад су делови нашег Пратећег батаљона стигли на Милинкладе, Немци су већ били заустављени. Један батаљон Десете херцеговачке бригаде већ је држао положај. Крај друга Тита и осталих другова био је Владо Шегрт, командант Херцеговачке бригаде. До Седме дивизије стигао је курир кога је друг Тито послао 8 јуна, и она се 9 јуна успешно пребацила преко Сутјеске, захваљујући једном батаљону Четврте црногорске бригаде.

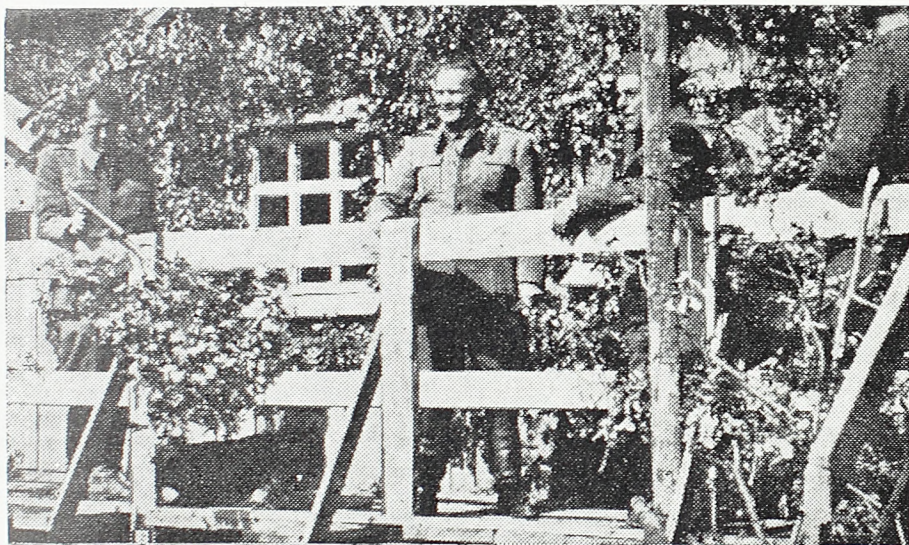
*

Када је мрак пао и наше јединице у долини Крчавке заложиле прве ватре, сишао је низ Милинкладе пешице друг Тито с другом Марком. Седео сам крај моје рањене другарице и давао јој воде да пије. Читаво јој је раме било увијено у завој. Друг Тито је застао поред нас и питао:

— Како си Олга, јеси ли тешко рањена?

После је кренуо узбрдо уз Дебелу Раван с другом Марком.

Из дневника Владимир Дедјер

Пролеће 1944 — Дрвар

сеоце кући. Изненада сретнемо на путу залутала црна козлића. Фокси се тргнуо. Након дуге меланхолије зажели се — рекао бих — игри; прилази к рогатоме с добрим намјерама, ал се козлић престрашио — бјежи, мекеће, диже рошчиће и опире се. Вучјак као да

(Наставак са прве стране)

ствари она је резултат наших победа: и у најтежим ситуацијама, кад је све изгледало безизлазно, Тито је нашао излаз и своју челичну вољу преносио на све борце, на цео народ. Вера у Тита није ништа друго до искуство проверено на Неретви, Дрини, Сутјесци и Зеленгори... стопут проверено искуство овог рата.

И зато је данас, и пријатељима и непријатељима јасно, да кроз Тита говори сва наша земља, да иза Тита стоји цео наш народ.

Прослављајући данас рођендан највећег сина наших народа, ми нећемо остати само на речима. Данас када је велико дело, које је Тито почео 1941 год. крунисано победом, данас је јасно свима и свакоме да Тито није само симбол наше борбе, већ и гаранција наше будућности. И зато се ми заветујемо да ћемо наставити путем Титовим, да ћемо бранити тековине, које смо извојевали под вођством Титовим.

Све снаге, све мисли, и животе за велико дело друга Тита, за изградњу наше народне државе, за потпуну и трајну победу наше нове домовине!

Да живи вођ и учитељ наших народа, народни херој — друг Тито!

Мишо Павићевић

Код Јајца између Треће и Четврте офанзиве

ЗА УСПЕШНО СПРОВОЂЕЊЕ ТАКМИЧЕЊА

На Првом конгресу антифашистичке омладине Босне и Херцеговине делегација омладине Србије потписала је уговор о другарском такмичењу са омладином свих федералних јединица, које почиње 20 маја, а траје до Балканског омладинског конгреса. У уговору, који је потписан у вези са овим такмичењем, назначене су скоро све гране живота и рада омладине, по којима ће се такмичење обавити.

За нас ово такмичење има врло велики значај. Овога пута пружа нам се могућност да омладини Босне и Херцеговине, Хрватске и Словеније, омладини која је у току народно-ослободилачке борбе издржала све непријатељске офанзиве и дала све од себе за победу над мрским непријатељем, да тој омладини покажемо своје снаге и своју љубав према домовини. Због тога морамо у овом такмичењу уложити све своје младе снаге и способности како бисмо постигли што боље резултате и у склопу свих федералних јединица заузели што часније место.

Услови такмичења постављају пред нас у првом реду задатак окупљања и активизирања све до сада необухваћене омладине. Остварити тај задатак значи створити могућности за постизање добрих резултата по свим тачкама које предвиђа уговор о такмичењу, а тај задатак ми смо себи поставили на Првом конгресу антифашистичке омладине Србије, као и на заседању пленума Главног одбора УСАОС-а. Због тога ово такмичење тражи од нас да још озбиљније приђемо раду на испуњењу оних обавеза, које смо већ раније примили, тј. да цео свој досадашњи рад подигнемо на још већу висину.

Из досадашњих такмичења, које је наша омладина спроводила, можемо извући корисна искуства. Светска омладинска недеља и првомајско такмичење донели су нам врло добрих резултата, али нас и научили како треба спроводити такмичење тако великих размера. Научили смо да без добрих политичких припрема, такмичење не даје добре резултате. Тако исто смо научили да омладинско такмичење никако не може да буде само ствар омладине, већ је оно у многоме ствар родитеља па и читавог народа. Научили смо, да без помоћи других антифашистичких организација и народне власти, наше такмичење никако не може да постигне задовољавајуће резултате. Због тога се морамо трудити да нам се овом приликом исти пропусти не понове, јер од добрих политичких припрема, на састанцима, конференцијама, у разговорима, у штампи итд., од наше добре повезаности са ЈНОФ-ом, синдикатима, АФЖ-ом и народним властима зависи и наш успех у самом такмичењу.

Досадашња такмичења показала су нам да без детаљно израђеног плана и осигурањих сретстава за његово испуњење не можемо постићи добре резултате. Такмичење по појединим секторима, одвојено једно од другог разбија наше снаге и не даје нам могућности да цео рад ускладимо са основним задатком: окупити што већи број до сад необухваћене омладине. Због тога у овом такмичењу морамо израдити детаљан план за свако село, град, срез и округ и поставити одређене норме, које треба испунити у току такмичења. С друге стране сва омладина треба да се упозна са постављеним планом, како би увек имала пред очима задатке, које треба да изврши. У том циљу морамо искористити сва агитациона и пропагандна сретства да постављени план стварно постане својина целе омладине, и не само то, већ да га она проширује и допуњује. Било би добро да сваки округ или срез свој план умножи у што већем броју примерака и да свој план истакне на видним местима на великим таблама, на којима би се доцније могао пратити сам ток такмичења. За упознавање омладине са планом такмичења могу се искористити поред штампе и звучници, плакати, зидне новине, културне и спортске приредбе итд. Али од велике је важности организова-

ти да сва омладина прати ток самога такмичења, да се на време објављују резултати, које је постигла омладина појединих села, срезова или других округа. У предузећима и школама могу се направити велике табле са исписаним именима и резултатима најбољих ударника или ђака, с тим да имена најбољих увек стоје у врху табле. Тако се постиже правилно развијање такмичења. У билтенима, који ће се издавати сваке недеље, треба увек објављивати свеже резултате, јер доношење старих резултата не може да развија такмичење. У ту сврху треба организовати добар дописнички и обавештајни апарат, који ће тачно и на време достављати постигнуте резултате и тако омогућити даље развијање самога такмичења.

Почучени досадашњим искуствима из рада и такмичења, уклањајући све недостатке и пропусти, у овом такмичењу можемо показати велике успехе. И као што је омладина до сада била прва у борби на фронту против непријатеља и издајника, тако ћемо и сада бити први у борби за што бржу изградњу и обнову своје домовине, за стварање лепшег и срећнијег живота својој омладини.

J. M.

НАРОДНА ВЛАСТ У ТРСТУ

Безобзирна кампања коју је, после коначног ослобођења Истре и Словеначког Приморја, међународна реакција почела да води против Југославије, достигла је ових дана врхунац. Служеби се подлим провокацијама и извршујући чињенице, реакционарна пропаганда се упиње да прикаже присуство јединица наше Армије у новоослободеним областима као покушај наше владе да, стварањем предуслова за једнострано и недемократско решење проблема Истре и Словеначког Приморја путем њиховог присаједињења Југославији, стави пред свршен чин све заинтересоване државе и тиме предјудира одлуке мировне конференције.

На све упућене нам неумесне приговоре и неприхватљиве захтеве, које најалост садржи и заједничка нота коју су нам предале владе Велике Британије и САД, наша влада је дала јасан и недвосмислен одговор, који потврђује нашу чврсту решеност да, искрено сарађујући са савезницима у решавању свих проблема на основи демократских начела, истрајемо у борби за своја права. У одговору југословенске владе наглашено је следеће:

»Југословенска армија има право, као и све остале савезничке армије, да организује војну управу у областима које је ослободила у борби против заједничког непријатеља. Исто тако, становништво тих области, које је у огромној величини југословенско, стекло је својим суделовањем у ослободилачкој борби право да преко народно-ослободилачких одбора узме дивилну управу у своје руке. Привремено присуство Југословенске армије у Истри и Словеначком Приморју, које захтева част наше земље, неће уливисати на одлуке мировне конференције, пошто је демократска федеративна Југославија у начелу против сваког једностраног решења овог питања.»

Природно је стога што је изјава фелдмаршала Александера, која претставља израз неразумевања савезника према ставу Југославије, изазвала осуду и жаљење у целом нашем народу. У свом осврту на ову изјаву маршал Тито је рекао:

»Не могу а да не изразим своје негодовање и изненађење против немогућне упоредбе да је присуство југословенских трупа у Истри и Словеначком Приморју слично Хитлеровим, Мусолинијевим и јапанским освајачким методама. Оваква се оптужба може бацити у лице само непријатељу, а не једној измученој и искрвављеној савезници, коју су до сада сви слободољубиви народи признали као примјер херојства и пожртвованости у свом великом ослободилачком рату.»

Под маском народног средњошколца

Средњошколци одлазе до својих школа, седе по два-три сата дневно у клупи и затим су слободни по читав дан. Да би што правилније успоставили однос с наставницима, схватили своје ђачке дужности и постигли, заједничким напорима, што веће и боље успехе у раду и учењу, ученици стварају своје средњошколске организације.

Тако су и у XI мешовитој гимназији (бившој гимназији Краља Александра I) основани разредни одбори. Како су основани не знамо, али знамо за њихов ред, рад и схватања. Баш у осмом разреду, који је једини осми разред у овој гимназији. Наравно, он би морао да буде пример у сваком погледу свим осталим разредима те школе. Да, тако и јесте. Овај разред се осећа најстарији и као такав „надлежан“ да даје „тон“ читавој школи у погледу васпитања, понашања, свести, љубави према свом народу, његовој борби и — слободи.

Почиње час. Па други и трећи. Професор математике предаје, а један дугоња из прве клупе додаје нешто. Професор

га пита шта жели а он дрско одговара: — Говорим нешто о бициклу... Једна другарица много прича и разговара — не прати предавање. Наставница је опомиње. — Па, ја увек чујем кад ме зовете, објашњава она сладуњава и наивно.

Одмор. Жагор, разговор, договор, приче. Другарица са намазаним уснама, којој је иначе отац ухапшен, прича друштву које је жељно слуша: — Да знаш што смо се „добро“ провели јуче. Дошао Паја код мене и ми ти се подмажемо: попијемо три литре вина. Онда одемо код њега. „Кева“ није била код куће и Паја донесе из подрума прошек и шампањ. Једног смо однели кући мртвог пијаног...

Опет час. Говори се о раду: треба ићи на копање. Другарица, која је јуче пијанчила не може да иде. „Не да ми мама“, лаже она. Многи другови, обучени спортски, добро развијени и јаки, не могу јер су болесни... Једна другарица, која је иначе причала о новој хаљини наивно пита: „Зашто ми не платимо да се то ископа?“ А један здрав младић пита професора: „На који начин може да се ослободи тог кулука?“

После трећег часа су се сви договорили, примивши предлог „најсвеснијег“, да побегну са часа. И побегли су.

*

Једно може јасно да се извуче из читавог понашања ове групе називи матураната. А то је, да није случајно што се они тако понашају. Не, они то чине свесно и с правом пакошћу. Није чудо што се облаче „монденски“, што девојчице мажу уста и фарбају косу, што данас — иако су другови — говоре једно другом госпођице и господине. Они то чине да би јасно нагласили да су виши од других, од оних који раде — од оних који немају довољно пара за живот. Није чудо што траже да се плати копање њива на бежанској коси и што траже ослобођење од рада, кога они називају — кулук. Они мрзе рад, мрзе и оне који раде, то је за њих нишко. Они нису никада радили. Они не схватају потребу рада, јер неће да схвате. Не воле херојску борбу наших народа, не воле нашу слободу. Они мрзе и наш народ — свој народ. Причају о пијанкама, лумпују, једу колаче с чоколадом, а народ, који их је ослободио, гладује и умире од глади. То што они не улазе у средњошколски покрет и што се не укључују у борбу свог народа, јасно доказује њихов отворен став мржње према свему стеченом, према победи и слободи, према својој домовини. Тиме што не раде као свесни и поштени омладинци за свој народ, сами су себе искључили из редова родољубиве антифашистичке омладине, из редова Титове омладине и ставили се насупрот народу — као непријатељ. А нашој младој држави, нашој новој народној власти, нису потребни такви људи, које народ школује, да би они радили против њега, као што су радили и њихови очеви и они сами у овом рату, па и данас то чине својим пасивним ставом одмагања.

Они морају да схвате једно: или ће да избаце из себе све старо и рђаво и да тако чисти, искрено приступе раду, с љубављу и жељом да помогну свом народу, који им је дао живот и слободу, који им даје срећну будућност и тако стварно постану народни средњошколци, достојни тог светлог имена и способни да преузму сутра да воде свој народ срећнијој су-трашњици и лепшем, бољем, светлијем, радоснијем животу. Да, или ће бити народни, јер јесу његови, или ће бити у противном — ако остану као до сада — ненародни. А ненародни средњошколац, ненародни омладинца и омладинка, ненародни човек, то је народни непријатељ, а с њим народ не разговара усмено или писмено, њих не васпитава наставник нити им новине отварају очи, да би видели свој сопствени пут, који иде насупрот другом — народном путу, путу правде. Са народним непријатељем народ говори моћним говором правде — народ их оптужује, народ им суди, народ их уништава. То је правда.

J.

Омладина Бугарске за стварање јединствене антифашистичке организације

Последња 3 месеца међу бугарском антифашистичком омладином започео је широки покрет за стварање јединствене организације антифашистичке омладине. Искуство је већ доста јасно показало да постојање 4 одвојене антифашистичке омладинске организације разједињава снаге омладине, кочи њен рад и извршење општих задатака. Често се стварају неспоразуми и спорови међу појединим организацијама и то одузима велики део омладинске енергије и пажње. Ове спорове искоришћавају још преостали фашистички елементи, увлаче се у организације бугарске омладине и врше свој противнародни рад. Постојање 4 организације не само да је штетно, већ и неоправдано: зар све оне данас немају заједнички задатак — антифашистичке задатке Отечественног фронта, и зашто онда да се не уједине у један моћни и општи савез и да удруженим снагама раде на остварењу тих задатака? Зашто се у Бугарској не изгради један такав јединствени омладински савез, као што је то већ учињено у Југославији, Грчкој (ЕПОН) и Албанији (БРАШ)?

Какав став по том питању заузимају у Бугарској 4 омладинске организације?

РМС: «Да би бугарска омладина могла ефикасно да заштити своје интересе и да помогне успешном решавању историских задатака, који су основа програма Отечественног фронта, она треба да створи једну јединствену антифашистичку омладинску организацију». (Реферат Титва Чернопалева на Петој конференцији РМС-а).

«Бугарској омладини је неопходна јединствена, масовна, антифашистичка, борбена, друштвено-културна и напредна организација». (Из резолуције Пете конференције РМС-а).

«Звено»: «Само један општи омладински савез, изграђен по принципима напредне демократије и пуног поверења и поштовања може да гарантује бугарској омладини потпуно и свестрано развиће». (Резолуција конференције «Звено»).

ССМ: «Изградимо јединствену антифашистичку омладинску организацију!» (Жечо Јанев, члан ЦК ССМ). «Младешка искра» бр. 6.

ЗМС: «Овде треба да се одвоји мишљење широке чланске масе ЗМС-а од мишљења њеног централног руководства. (Централно руководство још од самог почетка се упорно противило идеји за јединствену организацију). Док већина чланова ЗМС-а прихвата ову идеју, Централно руководство се од самог почетка упорно у њој противило. На све могуће начине се оно мучило да докаже да јединствена организација не одговара нашим условима и да је идеја за њено изграђивање погрешна. На много места по селима организације РМС-а и ЗМС-а ујединиле су се у јединствене организације, а Централно руководство ЗМС-а слало је своје људе да ово уједињење растуре и поново успоставе одвојено ЗМС. Прави разлог за такав став Централног руководства ЗМС показује се нарочито јасно после конференције ЗМС-а 8 априла о. г. Ова конференција, после званичног дела, заседавала је при затвореним вратима, недозвољивши ни једном претставнику других омладинских организација да присуствује. Зашто је била неопходна ова конспиративност?»

Руководиоци конференције желели су да сакрију демонстративне акламације и устајање на ноге у част познатог Гемеа (Г. М. Димитров, бивши вођа Земљорадничке партије, који је због своје противотечественнофронтске и противнародне делатности био смењен пре 4 месеца од руководства партије и кога је О. Ф. жигосао као издајника и непријатеља Отечественног фронта и Бугарске), његово величање «Фирера», непријатељске нападе против органа отечественнофронтске власти (на пр. на првом месту милиције), осуда старих радника Земљорадничког савеза, који стоје доследно на отечественнофронтским позицијама итд.

Постаје сасвим јасно да руководиоци ЗМС-а иду петам Гемеа и воде једну антиотечественнофронтску политику, која се одржава надом за своју некакову власт... («Крију своје право лице» — «Работническо дело» бр. 174 од 11 априла т. г.).

Ето правих разлога. Руководство ЗМС-а је против јединствене организације, јер би она ујединила снаге омладине и тиме допринела већем јачању Отечественног фронта, а они следећи секташкој политици Гемеа, не желе јачање Отечественног фронта, већ напротив, стварају се да га разруше.

Против овог руководства започела је у Бугарској велика кампања од стране других организација, а пре свега од РМС-а. Изграђивање јединствене организације, наравно да не може да се оствари одједном: ово изграђивање ће се стварати широким радом међу омладином с једне стране, а с друге стране путем борбе против оних елемената који врше разједињавајућу делатност и спречавају уједињење омладине.

У многим местима, нарочито у селима омладина је приступила сливању својих организација у јединствену организацију. С друге стране, по гимназијама се изграђује јединствена ученичка антифашистичка организација. На трећем месту, организација за децу и дечаке «Септембријска» која је до сада била у саставу РМС-а, постаје сада општа отечественнофронтска организација за децу и дечаке под руководством омладинских комисија Отечественног фронта.

То су озбиљни кораци на путу изграђивања јединствене организације антифашистичке омладине у Бугарској.

(Из билтена Централног одбора УСАОЈ-а).

Народна средњошколска омладина

Београдски средњошколци окупили су се у недељу 20 маја у дворани Коларчеве задужбине да би заједнички размотрили и претресли проблеме у вези са новом школом и изнели своја гледишта.

По прочитаним рефератима о задацима средњошколске омладине и стварању организације народне средњошколске омладине развила се жива дискусија у којој су узели учешћа делегати свих београдских средњих школа. Нарочито су се многи дискусанти задржали на питању професора који покушавају да унесу раздор међу омладином и да своја предавања претворе у часове реакционарне пропаганде. Радни однос ђака и наставника и дисциплина морају у школи бити правилно постављени и многи делегати су осудили погрешно схватање слободе код појединих ђака тражећи да се из школе отстране сви професори и ђаци који сметају правилан рад и однос на стварању толико потребног кадра образованих. У погледу учења тражено је формирање радних група и ванредних часова како би се ученицима олакшао рад услед недостатка уџбеника и другог школског материјала. По питању грађанских школа тражено је њихово укидање.

У дискусији о културно-просветном раду нарочито је истакнута потреба покретања средњошколског листа који ће бити средиште рада и културно-просветног уздицања београдских средњошколаца. Тешко економско стање у коме се налазе многи ученици захтева најхитније формирање ђачких фондова, кухиња и интерната како би се и најширим омладинским масама омогућио правилан рад и развој.

На крају је донета резолуција у којој су формулисани сви задаци који стоје пред нашом средњошколском омладином и предлози које је конференција усвојила, и изабран је Градски одбор народне средњошколске омладине у који су ушли најпознатији београдски средњошколци.

ПОСЛЕДЊИ ДАНИ СА ЛОЛОМ РИБАРОМ

Новембра месеца 1943 године одређена је прва мисија која треба да претставља нашу војску код савезничких армија. Као претставници су одређени: Лола Рибар, Влатко Велебит и ја. Дошао сам из Бугојна, испраћен од својих ратних другова у Јајце, где сам се нашао са Лолом и Влатком. Питам их знају ли дан поласка; кажу можда кроз пет дана, а у сваком случају морамо бити спремни. Да бисмо били једнообразно обучени сачили смо од војничких шињела, које су нам поклонили борци, једнаке униформе. Разговарамо о одласку, загледамо један другог у новој униформи. Знамо да је код свих избегличких војски у Африци једнака униформа — енглеска. Ми ћемо се једини разликовати од осталих. Пре одласка желимо да видимо оближња места где смо се тукли са Немцима. Немци су скоро вршили јаке нападе од Бања Луке — ми смо их одбили. Да бисмо спречили упад тенкова у Јајце порушили смо велики мост на Врбасу. Пошли смо на колима да видимо бојиште. Јашем са Лолом упередо, пробамо чији коњ боље каси. Дошли смо до моста. Даље се не може, сјахујемо и разгледамо рушевине. Пробамо чији пиштољ боље бије: мета нам је једно дрво, чији врх вири један педал из воде. Враћајући се сећамо се разних доживљаја из партизанске борбе. Били смо заједно на Поповом Долу, Мекој Груди и Голобрђу 1942 године, када је 1 пролетерска дошла у Херцеговину да помогне учвршћену херцеговачких ударних батаљона. Дошли смо пред само Јајце. Показујем Лоли на брдо.

штавају нас да нам је пребегао још један бомбардер који се такође налази на ливанском аеродрому. У међувремену су стигли чланови енглеске војне мисије из Јајца. Мајор Дикен нас обавештава да авиони долазе сутра на Гламочко поље, одакле ћемо полетети. Рано ујутру одлазимо у Гламоч. Магла је прекрила поље са кога треба да полетимо. Одједном чујемо хуку мотора. Магла се спустила на саму земљу и авиони круже чигав сат па се онда враћају натраг. Опет чекање, дани пролазе! Најзад решавамо да учинимо предлог преко друга «Црног» како бисмо одлетели нашим бомбардером. Пошто нам је то одобрено, вршимо последње припреме за одлазак. На трупу и крилима апарата фарбају се наше ознаке.

Све је утврђено, треба само полетети. За поласак је одређен 27 новембар. Одлетели смо са гламочког аеродрома да бисмо преварили непријатељску обавештајну службу. 27-ог новембра рано ујутру крећемо из Ливна камионом за Гламоч где ће долетети авион. Чекамо авион и одједном видимо како нам се све више приближава. Јасно се виде петокраке звезде. То ће бити први авион који ће из Хитлерове европске тврђаве полетети на тле ослобођено од савезника.

Народ из села дуж Гламочког поља жури ка авиону да види свој авион на свом пољу. Окружени децом која разгледају авион ми убацујемо ствари и опраштамо се са друговима који остају. Улазимо један по један у авион. Претпоследњи је Лола. Тада су нам се очи последњи пут среле. Стао сам још једном пред огромни бомбардер посматра-

Народни хероји Лола Рибар и Милоје Милојевић

Дани пролазе, али авиона нема. Време рђаво па не могу да се спусте. Друг Тито нас је позвао ради давања последњих инструкција пре одласка. Решавамо да идемо до луке Подгоре аутомобилом, а одатле барком за Италију, одакле бисмо продужили авионом за Малту и даље за Александрију. У штабу VIII корпуса, који се налази у Ливну сазнајемо да су нам Немци пресекали пут спајајући се од Сплита и Имотског. Остаје нам опет чекање. Лола је жељан, као и ми, да што пре пођемо. Стално примећује да бисмо већ били тамо да нисмо чекали авион него да смо пошли раније са Владом Дедијером, за кога радио Лондон јавља да је стигао у Африку ради операције главе. Лола пита друга «Црног» да ли зна када ће доћи авиони. Друг Црни одговара да ће се обавестити и да ће нам јавити. Сутрадан јавља нам да нема изгледа да авиони скоро стигну. Сазнајемо да се на ливанском аеродрому налази један лаки авион којим је код нас побегла начелник штаба хрватског ваздухопловства пуковник Пиоц. Али са њим не можемо полетети Јадран пошто не бисмо имали чиме да се бранимо ако би нас неки немачки авион напао. Обаве-

јући рад мотора. Када сам ставио ногу на степенице видео сам да народ нагло бежи од авиона вичући: немачки авион! Лола је искочио из авиона, а ја сам стигао до репа када су прве бомбе експлодирале. Осетио сам млаз крви како ми бије низ леђа. Окренуо сам се да видим шта је са осталима. Лола лежи непомичан, утроба му је разнета. Поред њега лежи енглески мајор Фанедл, један енглески капетан и политком ваздухопловне базе друг Мирко. Немац митраљира стаљно. Претрчим око двадесет корака и паднем код једног жбунића. Са муком скидам капут а затим се полако пребацујем још сто корака. Немац не престаје са митраљирањем и после 45 минута успе да запали наш авион, чији мотори све снажније раде...

Сељаци су ми помогли да стигнем до прве куће. Када је немачки авион одлетео, Велебит је почео да нас тражи. Лола је нашао мртвог, а ја за мене су му рекли да сам мртав.

Нека је слава великом борцу за нашу слободу — Ивану Лоли Рибару.

Генерал-мајор Милоје С. Милојевић
народни херој

Шумадијска бригада у Војводини

Деветнаестог маја кренула је из Младеновца бригада од 500 омладинаца београдског округа на рад у Војводину. Са омладинцима пошло је и 120 омладинки и 15 пионира. Бригаду воде комесар Ђорђе Богдановић и командант Ђорђе Јештић, чланови среских одбора УСАОС-а.

Јутро. Сунце лагано и тешко развучи маглу. На младеновачкој станици, дуж колосека стоје постројени пет стотина омладинаца и омладинки; о рамену више торбе а преко глава уздижу се мотике.

Писак! и строј се распршио. Измешале су се шарене мараме са »Титовкама«, црвене сукње са тамним сукненим оделима. Дозивање, узвици, жагор. Радосна лица улећу у вагоне, на степеништу гужва. Бригада је пошла за Војводину...

Из вагона се прелива песма. Свуда младост и живост. Збијају се чврсто једна до друге омладинке са села и града. Не знају да ли од среће што иду, или због поласка и расанка са својим крајем, са својим драгим селом.

Још јуче су биле код кућа, на њиви, у пољу, крај стоке, у дому. Славка Милојевић је пошла из Стојне болесна и слаба, али није хтела назад. Седамнаест њих је кренуло из Стојне. На крају села, растали су се од својих, радосни и весели. Њихово село је дало највише омладинаца за Војводину.

Из Лисовића је кренуло седам девојака — није било омладинаца и пошле су оне место њих. Прошле су јуче својим селом са песмом и одлучним кораком. Нису дале ником да их испраћа, јер нису хтеле на расанку брижне и плачне очи мајки и озбиљан поглед очев. Певале су идући кроз поља, корачале све брже, а ветар је витлао шареним сукњама. Једва су се виделе из шумарака крај сеоског пута беле и дрвене блузе и светле мараме, а њихова песма је још стизала у село.

Сам Космај дао је читав батаљон — преко стотину омладинаца и омладинки. Ни посавски и јасенички срезови нису изостали. Глибовац је дао 6, Железник 10 ударника за Војводину. Испратила их је читав омладина, са песмом и хармоником. На расанку су заиграли коло.

У вагону су и стари ударници са Рудника и Срема: Стеван Милутиновић и Даринка Николић из Посавине, Ива Шаргић и Брана Милутиновић из Јасенице. Посавски ударник Живорад Стублинчевић пошао је са сестром Јагодом — код куће су остали само стари отац и мајка. — Преча је њива у Војводини но моја! каже Живорад.

Пошло је и пет пионира из Великог Борка. Четрнаестогодишњи Бранислав Марјановић оставио је стару мајку код куће. Из Сибица и Ропочева пошли су пионери. Молили су другове омладинце да их воде: — Ми не можемо да радимо као ви, али носимо воду! обећавали су они. Иде са друговима и мала Танасијевић из Дучине. Њој су два брата погинула у партизанима. Како би радо она волела да јој је и сестра овде, да иде и она с њом. Али,

не може — мора неко да ради код куће, за старог оца и мајку. Сестра је била у Срему а сад иде и она. Достојно ће заменити своју браћу у борби на фронту обнове и изградње.

Пролећу поља, њиве, забрани, јури воз кроз расцветану слободну Шумадију. Лети борбена, ведра песма. Срца су препуна среће. Бригада иде у нову борбу да извојује нову победу својој домовини. Пред очима су поља и њиве Војводине, на којима је јуче био и орао њихов вољени Тито. Са тих поља ће бригада донети нову заставу победе своме крају...

РЕГУЛИСАЊЕ БЕЛИЦЕ

Почетком маја Окружни одбор УСАОС-а за Поморавље предузео је акцију за регулисање реке Белице, чије је изливање наносило огромне штете сваке године. Пошто су извршене потребне припреме, уз помоћ народних власти, отпочео је рад. Сада ради око 150 омладинаца и према досад постигнутим резултатима може се рачунати да ће радови бити заврше-

Окружна конференција била је само предах у раду санџачке омладине. Делегати су се окупали, прегледали свој рад, осврнули се на пређени пут и са стеченим искуствима кренули даље. Прелазну заставу, лепу нашу заставу са петокраком добили су Златарци, као најбољи. Примео ју је у име омладине среза златарског муслиман Хајро Мусић, који је још 1941 ступио у редове који су се под њом стварали. На Сутјески је био тешко рањен и изгубио је ногу. Говорећи пред омладином о својим борбама и својим друговима он је рекао: »Ја се поносим, другови и другарице, што сам ин-

валид. Да сам изгубио и обе ноге не бих жалио, јер ја нисам више инвалид као у бившој Југославији, који на мосту проси пола динара да купи хлеба. Ја сам Титов инвалид и моја нога је мој највећи орден».

Силна је златарска омладина. Од првих дана ступила је она у редове наших одреда. У борби

упорно гонили непријатеља. Омладина је радила, на 300—500 метара од непријатељских линија жела жито, преносила га на својим рукама и снабдевала своје борце. А кад је крај сасвим очишћен од непријатеља она је прегла да га подигне, обнови и засеје. Зимус, када је требало преносити жито на леђима за

Златарци са прелазном заставом

Прва шегртска конференција у Призрену

У низу догађаја који обележавају настајање новог, слободног живота за радни народ Грочова и Метохије, заузима своје место и прва конференција шегртске омладине, која је одржана 10 маја у Призрену. Призрен, данашње обласно средиште Космета, нема развијену индустрију, нема великих фабрика, али је зато познат са свуда јако развијеног занатства. На раду у занатским радионицама запослен је велики број шегртске омладине. И у бившој Југославији, која је била пуна примера немилосрдне експлоатације радника, мали шегрти са нашега југа, препуштени потпуно ђуди својих послодаваца, издвајали су се по својим нечовечно тешким условима живота. За њих слабакче, још у детињским годинама, није постојало ни радно време ни дани одмора. На њих су навалјивани најтежи послови не само у радњи већ и у кући и на имању послодавца. Пошто су претстављали бесплатну радну снагу послодавци су настојали на све могуће начине да спрече њихово унапређивање за калфе и мајсторе и тако се шегртски рок, упркос формалних законских одредби продуживао и по шест седам година. Разуме се да се овакво стање само још више погоршало за време непријатељске окупације. Тек победа народно-ослободилачке борбе дала је и шегртима право и могућност да се успешно боре за боље услове живота. Шегртска конференција, прва у историји читавог овог краја, показала је сасвим јасно да су и мали шегрти то осетили и да су спремни да се организовано боре кроз своје радничке и омладинске организације.

Конференцију је отворио друг Јордан Симић. У свом кратком говору он је подвукао сву тежину положаја у коме се налазе шегрти и осврнуо се на разне начине послодавачког искоришћавања и злостављања. Пошто је његов говор преведен и на-

ни за 25 дана. У радном батаљону има радника, ђака, шегрта, пионира из читавог округа. Најлепши пример дали су ђаци свилајничке гимназије. Читав V разред је дошао на рад, пошто се претходно споразумео са директором да се за њих по свршетку рада образује специјалан курс, који ће им омогућити да савладају пређено градиво.

Ј. Ракић

шиптарски узео је реч претставник Јединствених синдиката Душан Гроздановић. Он се нарочито задржао на злоупотреби коју послодавци врше са шегртском радном снагом искоришћавајући је за разне кућне и друге послове, који немају никакве везе са самим занатом. Говор је завршио позивом присутним шегртима да слободно изнесу невоље и неправде које свакодневно доживљавају и да отворено поставе своје захтеве. Отпочела је дискусија. Један за другим, зајатурених образа али све одлучније устају шегрти од 13—14 година, Срби и Шиптари и сваки на свом језику, први пут у животу говоре слободно и отворено о својим тегобама, о свом пањеничком животу без дечачких радости, без спорта и забаве. Међу првима устаје Шиптар Али, да се жали на свога послодавца који му је обећао плату а ни динара није дао, који га тера да ради непрекидно од јутра до мрака тако да мора кришом да бежи на конференцију. »Газда зна да сам сиромах, без родитеља, и да немам куда и зато тако са мношћем поступа«. — Он говори озбиљно и полако и његове очи су исто тако пуне оптужбе као и његове речи. Његов друг Батјер Адем прича о себи да већ че-

је била прва. Са беспримерном храброшћу јуришали су млади Златарци. И падали су. Трећа пролетерска пронела је име Златара широм наше земље. А у позадини су остајали герилци и

тири године ради као келнер-шегерт. Газда је отпустио све остало особље тако да је сав посао пао на његова леђа па ипак упорно одбија да му ма шта плати. »А ми смо сиромашни. Два брата су ми у војсци. Нема од чега да се живи«. Тако се нижу тужне историје, нижу се оптужбе.

На завршетку занимљиве дискусије узима реч присутни друг из Обласног одбора УСАОС-а који предлаже шегртима да и забере између себе један мали одбор који ће поднети властима њихове молбе и захтеве у погледу плаћања надница, осмочасовног радног времена и томе слично. »Народна власт неће допустити да ви најмлађи радници будете бесправно робље. Ви сте млади и вама треба и одмора и спорта и забаве. Ви радите и ви имате права на то!« Речи старијег друга шегрти су одушевљено поздравили. После избора двојице делегата који ће поднети шегртске предлоге народним властима, конференција је закључена.

Н. П.

Зидне новине у Косовској Митровици

ОКРУЖНОМ ОДБОРУ УСАОС-а ЗА КРУШЕВАЧКИ ОКРУГ

Драги другови,

Окупљена на својој првој окупљеној конференцији омладина нашег округа је чула о такмичењу које је заказала омладина Босне и Херцеговине са омладином Србије, Црне Горе и Хрватске на изградњи и обнови наше ослобођене земље.

Зато преко вас позивамо на другарско такмичење омладину крушевачког округа по свим тачкама које су постављене у прогласу омладине Србије.

Смрт фашизму — Слобода народу!

1 окружна омладинска конференција УСАОС-а за Поморавље

ОМЛАДИНА СТРАГАРА ХВАТА КОЉАШЕ И ВОЈНЕ БЕГУНЦЕ

После хватања једнога кољаша, који је хтео да баца бомбу у омладински дом када је УСАОС давао приредбу, омладинци села Страгара се нису задржали само на томе, већ су са пушком у руци наставили да прогоне оне који се крију и лутају по нашим селима било као злочинци према своме народу или као војни бегунци. Тако им је ових дана пао у руке Рада Пекић, сарадник и организатор Д. М., који је већ три пута дезертирао из јединица наше војске.

Р. Спасојевић — Крушевац

НОВА СЕОСКА ОМЛАДИНА

На осамнаест километара од Краљева налази се сеоце Девци. То је прилично мало село али има напредну омладину, која непрестано ради и помаже где год то треба. У томе раду се нарочито истиче другарица Вера Ракић и зато је она труп у оку оној шачици непријатеља слободе и народа.

Пролазили су тако дани. У освит трећег маја, још пре него што је мрак над Девцима почео да се разбија, на вратима настрешене кућице другарице Вере Ракић зачу се јако кудане. Она се подиже и упита: «Ко је?» «Ја сам, Пешић, другарице, отвори!» «Непознато име», помислила је Вера, али је ипак отворила врата. На вратима је стајао младић са петокраком на вапи и пушком на рамену. «Молим те, другарице, да ми покажеш пут до Троглава; треба да се састанемо са замеником комесара батаљона Народне одбране».

Вера погледа у мрак и виде још једног наоружаног човека на двадесетину корака, а још даље су се назирали силуете још двојице. Она се брзо снашла. «Не могу вам, другови, помоћи! Не знам пут!» «Хтеде да затвори врата кад онај видну: «Напред, иначе пуца!» «Хтеде не хтеде — морала је поћи. Ишли су брже. Она напред, двојица одмах за њом а двојица сасвим позади. Наједном јој један опали шамар. «Прек», помисли Вера. Затим су ударци пљуштали. На врху брега се зауставише и почеше да је чупају за косе. Она се брзала. Успели су да је оборе и да јој више чупањем него маказама скину већи део косе, а затим су наставили да је бативају. Један јој клекну на груди и стави нож на гушу. «Волиш ли више да те закољемо или да пођеш са нама», потмуло је питао кољаш. «Пре у смрт него ли са вама», одговорила је храбра омладинка. Два бесна удараца у груди. Вера је крв загушила. Затим је кољаш устао и наредно јој да се дигне. «За тебе је блага казна да те кољемо. Прво ћеш осетити муке. Полави!»

После краћег времена хода кољаш је упита: «Где је Лавренчић?» «Ту је, у селу», одговорила је Вера иако је знала да је друг у Краљеву. Тројица бандита се одвојише и пођоше

трчећим кораком. Онај што је остао да чува Вера ухвати је за руку. «Побећи» сину Вери кроз главу. Снажан трзај, ударац у груди и била је слободна од зликовачких руку. Бежала је. Бандит је полетео за њом и док је он хтео да пуца, и могао, она је већ била далеко. Утрчала је у кућу, на брау руку се обукла и продужила ка милицији. Тамо је све испричала.

Још увек лежи Вера у болници. Када сам разговарао са њом рекла ми је изнемоглим гласом: «Мислили су да ме смакну јер волим народ. Не знају они да Титова омладина уме да се бори да би живела. А кад устанем наставићу још жешћу борбу против издајца».

Михајло Симић

Недеља првомајског такмичења у Пећи

Радни, стваралачки полет ослобођене омладине Косова и Метохије, који због још несређених прилика није могао доћи до изражаја за време Светске омладинске недеље, испољио се у пуној мери у току ударничке недеље првомајског такмичења, која је на читавом Космету била одушевљено прихваћена. Нажалост многи одлични резултати омладинског ударничког рада, како у рудницама и предузећима тако и на пољским радовима и оправци саобраћаја, остали су готово непознати изван најужих локалних граница. У Пећи, која је јако страдала од бомбардовања, омладина је предузела као први посао чишћење града од рушевина и затрпавање великих рупа у градском парку. На том послу учествовала је готово сва омладина Пећи, чак и радничка после свог редовног посла у радионицама и предузећима. Истовремено једна група од 72 омладинке била је на раду у пољопривредној школи. 29 априла, пошто су ови радови били углавном завршени, кренуле су три велике омладинске групе на рад у село. Једна група прочистила је у селу Будисавцу 2 км. јаза, друга је група у Гораждовцу прокопала 500 м. новог јаза, док је трећа група, на раду у Витомирцу прочистила 2 км. канала за наводњавање.

Н. П.

У Прибоју је подигнута електрична централа

На иницијативу среског Народно-ослободилачког одбора започела је у Прибоју, још почетком месеца фебруара, градња прве електричне централе у ослобођеном Санџаку. За место изградње изабран је један појачани пад Увца на удаљености 4—5 километара од самог града. Раду се приступило са великом вољом иако су услови за његово извођење били веома тешки. Оскудица у потребном материјалу и алатима била је велика и радило се просто с оним с чим се располагало. А уз то и оштра зима и велики снежни намети претстављали су такође огромне тешкоће. Омладина и шарод целе околине узели су обимног учешћа и својим напо-

рима су у многоме омогућили да се са радовима на једном овако великом послу заврши за релативно кратко време. Крајем месеца априла централа је довршена, а потом се приступило постављању стубова од места градње до града. Када је и са тим завршено и када су спроведене жице, централа је пуштена у погон и Прибој има сада електрично осветљење.

Исто тако користећи пад реке Грабовице, приступило се и у Сјеници градњи електричне централе. Радови на њој су још у току али ће и она бити ускоро завршена те ће тако и овај град новопазарског округа добити електрично осветљење.

Б. С.

Прва обласна спортска конференција на Космету

Сређивањем политичких прилика на Косову и Метохији, «на Космету» како се тамо најчешће говори, и постепеним побољшавањем саобраћајних веза унутар саме области, створени су услови за обнову омладинског спорта на једној широј основи. Да би се спорту, који спонтано оживљава, створиле могућности правилнијег, потпунијег и свеобухватнијег развијања на иницијативу Обласног одбора УСАОЈ-а сазвана је 11 маја 1945 г., прва обласна спортска конференција на којој су узели учешћа делегати из свих срезова са изузетком Митровице и Вучитрне чији претставници нису били у могућности да стигну на време. После избора радног претседништва друг Рамадан

стаћи предлог да се за ширење и популарисање спорта на селу искористе уобичајене заветине и сабори на којима већ постоје замеци спортског такмичења у разним витешким играма, бацању камена са рамена и другом. Нарочито интересантна дискусија развила се по питању да ли треба стварати клубове по националностима, српске, црногорске, шиптарске, или напротив треба помагати искључиво стварање заједничких клубова да би се на тај начин спречило ширење шовинизма путем спорта. По овом питању донесена је најзад заједничка одлука да се у томе погледу остави потпуна слобода, «јер се братство не може развијати док се свака националност не осети сигурном

«Црвена звезда» — Репрезентација Баната 4:1 (3:1)

У недељу је у Београду гостовала репрезентација Баната, састављена од најбољих панчевачких, вршачких и великобечкеречких фудбалера. Она је била овако састављена: Пухар (Панчево), Мрвош (Вршац), Ковачевић (В. Бечкерек), Савић (Панчево), Челебић (Панчево), Милошевић (В. Бечкерек), Диклић, Шарић, Пандуров, Тубић и Живић (сви Панчево). «Црвена звезда» наступила је у следећем саставу: Бјелић, Станковић, Филиповић, Ђајић, Јовановић, Тирић, Шапинац, Митић, Томашевић, Језеркић и Хорватинић.

Тим «Црвене звезде» показао је на овој утакмици знатно слабију игру, но што је у стању да пружи. На самом почетку, док је противник био збуњен и вероватно уплашен првим наступом у Београду, и то против тима који за собом има такве велике број високих победа, «Црвена звезда» играла је одлично. Међутим, чим су гости заиграли, ослобођени тог страха, игра «Црвене звезде» је знатно попустила.

Код гостију истакли су се голман Пухар, Пандуров и Савић. Код победника добро су играли Минда Јовановић, Станковић, Шапинац и Митић.

Одлично и објективно судио је Ж. Влајић.

Предигру утакмице «Црвена звезда» — репрезентација Баната одиграли су комбиновани тим I и III бригаде КНОЈ-а и екипа II бригаде КНОЈ-а. После равноправне, живе и узбудљиве игре победила је репрезентација I и III бригаде свога одличног и чак мало и надмоћног противника са 3:2 (0:0). Одличном игром у победничком тиму истакли су се голман, центархалф Матејић и лево крило, а брзином и продорношћу Баталов. Код побеђених Кљајић и Џепина играли су добро, а цео тим дао је повезану и снажну целину.

★

Фудбалска утакмица у Прокупљу

19 маја одиграна је у Прокупљу фудбалска утакмица између ф. д. «Топличанин» и IV пролетерске бригаде. Победио је «Топличанин» са 3:2.

Истога дана Месни УСАОС победио је пинг-понг екипу прокупачке гимназије са 5:2.

Са фудбалске утакмице у Косовској Митровици

Вранићи прочитао је реферат о спортским приликама у прошлости са освртом на развојне могућности и задатке који данас стоје пред спортом. Он је подвукао да је у бившој Југославији омладинска жеља за спортом била злоупотребљавана у разне партијске и реакционарно-политичке сврхе. Национално угњетавање вршено је и у спорту. Шиптарској омладини, изузев најмањег броја спортских асова, било је на разне начине онемогућено да се бави спортом. Да би обезбедиле утицај разних реакционара који немају никакве везе са спортом, државне власти су се насилно упитале у разна спортска питања. Тако су у Призрену одлуком власти били укинута сви спортски клубови који су раније слободно настали и место њих образован је клуб «Одбрана» на челу са једном изразито реакционарном управом. Под окупацијом стање се још више погоршало. Спорт је служио као средство за отворену фашизацију омладине.

У току дискусије која се развила по реферату готово сви делегати говорили су укратко о спортским приликама у своје крају. Неки од њих као напред. делегати Приштине и Призрена изнели су лепе примере омладинског залагања у оправци и подизању спортских терена и прибављању најнужнијег спортског прибора. Било је и неколико интересантних питања и сугестија, између којих треба и-

за своја права». Ипак треба настати да се свуда створи и један заједнички спортски клуб који ће скупити најјаче снаге.

На крају конференције изабран је обласни спортски одбор. За претседника је изабран Богољуб Корић а за секретара Рамадан Вранићи. Исто тако решено је да се са конференције упуте поздравни телеграми Фисос-у, Централном одбору УСАОЈ-а и маршалу Титору.

Боксерска такмичења у Јагодини

Боксерска омладинска секција из Јагодине одржала је два бокс-меча са Ђупријом. На првом мечу у Јагодини победила је боксерска екипа Јагодине са 9:3. У овим борбама нарочито се истакао омладинац Дража Радуловић, који је свога противника нокаутирао у другој рунди. Дobar бокс приказали су Бора Петковић, Драган Илијан, Никола Балов и Миомир Ивковић. На реваншу у Ђуприји Јагодинци, који нису имали комплетну екипу, изгубили су са 6:3.

Осим бокса у Јагодини је шах веома омиљен. Стално се одигравају турнири, а јагодински пионири одиграли су међусобно преко 200 партија.

Омладински новоосновани тим «Омладинац» одиграо је једну утакмицу против Петнаесте бригаде и победио је са 7:2.

КУЛТУРНИ ПРЕГЛЕД

Веселин Маслеша: МЛАДА БОСНА

Да би се правилно схватили друштвени и политички покрети у историском развоју неопходно је потребно извршити исправку погрешних схватања друштвеног и политичког развоја, као и увести научно објашњавање историје. Научно објашњавање историју значи поставити покрете и појединце на оно место које им у историском развоју припада. У том смислу је Веселин Маслеша написао расправу о Младој Босни, која разматра упоредо са њеним постанком и развојем, друштвене и политичке односе босанско-херцеговачких Срба.

Први део расправе Веселин Маслеша посветио је питању ратне одговорности. Име Младе Босне тесно је везано за атентат извршен 1914 у Сарајеву, пошто су га извршили сами чланови Младе Босне. Питању ратне одговорности посвећена је огромна литература која расправља углавном о одговорности појединих влада. Сам атентат се сматра као непосредан узрок рату и питање је само на коју владу треба бацити сву одговорност. Овако једнострано схватање у основи је погрешно пошто не узима у обзир чињеницу да је »рат производ империјалистичких супротности које се испољавају на свим деловима земаљске кугле«. Према томе потпуно је погрешно преносити питање ратне одговорности на једну владу или чак на појединца. Али постављајући питање ратне одговорности на овако широку основу не треба пренебрегнути историско постојање сарајевског атентата, пошто је он део »створен и изазван империјалистичком стварношћу, која је довела и нужно морала довести до рата«. На овај начин је Веселин Маслеша правилно одредио историско место и значење сарајевског атентата и у вези са њим указао на империјализам као на један од главних узрока рата.

Почетком друге половине деветнаестог века Босна и Херцеговина биле су периферне провинције турске царевине. Поред политичке децентрализације у њима је владао феудални систем. Економска и поли-

тичка несигурност натерала је српске трговце и сељаке да се заједнички боре за слободу, која је за прве значила слободу трговања а за друге економску независност. У исто време појам слободе био је везан и за национално ослобођење. После окупације друштвени односи се мењају: грађанство се развија, док сељаци остају и даље кметови. Нови односи порушили су борбено јединство грађанства и сељака. Босанско-херцеговачка интелигенција у својој првој генерацији води сасвим погрешну политику, одвојену од народних интереса.

Млада Босна била је састављена од младих људи из друге генерације интелектуалаца; она је настала не као опозиција »старима« већ као супротност грађанству. Насупрот грађанству и чаршији Млада Босна је хтела савез са сељацима. Али она у томе није успела. На тај начин она је била издвојена из склопа социјалних активности. Покушавајући да реши национално питање она је изабрала неправилно постављено југословенство, док је са друге стране као сретство борбене активно-

сти узела атентат, чиме је одбацила могућност искоришћавања постојећих револуционарних снага. После 1918 када се национално питање решило ван њених оквира Млада Босна није била у могућности да решава ни политичке ни социјалне проблеме. Самим тим она је као покрет нестала.

В. Маслеша је својом расправом учинио потребну исправку погрешног схватања читавог једног доба у коме су се политички, верски и економски односи тако преплитали. Најзад једно је јасно што се тиче Младе Босне уопште: »делујући под притиском социјалног положаја сељака, осећајући се и сами делом те сељачке масе, верујући апстрактно у њену националну снагу, али без вере у њене непосредне и конкретне борбене способности, остајући у борби сама, без сељаштва, Млада Босна је, тражећи своја сретства борбе, нашла два, од којих су оба значила стварно удаљавање од сељаштва, још јаче изоловање од њега и стварно његово напуштање. Једно су били атентати, а друго југословенство«.

З. Ј.

Пиво Караматијевић: На Дрини

Тамо где су протекли дани детињства и младост великог Лењина

Био сам пре извесног времена у Уљановску (раније се звао Симбирск). Совјетски људи поштују овај мали град на Волги. У њему се родио и провео своје школске године Владимир Лењин — оснивач совјетске државе.

Рат је дао својствено обележје овом граду, који се налази у дубини Русије. Из западних области совјетске земље овамо се преселило много фабрика и предузећа, допутовало је много људи. Уљановск је постао живо индустријско средиште. Само у улици, која носи име Лењина, где се налази кућа у којој је он провео своје детињство, влада патријархална тишина. Изгледа нам као да људи шарочито чувају ова места, која су остала света у сећању народа.

Сакнуте главе пролазимо кроз врата мале дрвене куће, која је сада претворена у музеј. У овој кући је све остало онако, како је било пре три четврти века, када се у породици инспектора народних школа, Илије Уљанова, родио син Владимир — будући вођа нове Русије.

Стаклени ходник води нас у мало претсобље. Чивилук осредње величине

стоји празан. То је једини знак, по коме видимо да у кући не станује више нико. У малој светлој трпезарији стоји отворен старински клавир. На пулту клавира поређане су ноте. Чини нам се као да је Лењинова мајка Марија Уљанова, која је необично волела музику, тренутак раније додиривала ове потамнеле дирке. У кући Уљанових нема много соба. Њихов прост намештај говори нам да су родитељи Лењина живели више него скромно. У трпезарији, у којој је цела породица проводила већи део свога времена стоји шиваћа машина. Лењинова мајка је сама шила за целу породицу. Овде, у трпезарији, седећи за дугачким столом за ручавање под ниско спуштеном лампом, деца су учила, играла шаха и читала.

Пењемо се стрним степеницама на међуспрат, где се налазила мала спаваћа соба младог Лењина, поред собе његовог старијег брата Александра. Преко узаног кревета пребачен је бели покривач. На сточићу се налази отворена свеска и добро заштићена оловка. Лењин је волео да пише оваквим оловкама до краја свог живота. Узбуђени, ми посматрамо

књиге које леже на полицама библиотеке младог Лењина. Ту су дела руских писаца: Тургенева, Гончарова, Шchedрина, Доброљубова. Ту је и »Спартак« од Ђеванилија — књига која је васпитавала у напредном духу умове многих поколења.

Имао сам срећу да се сретнем са Лењиновим школским другом Кузњецовим, сада учитељем у пензији, који је проводио своје последње дане у Уљановску. Он ми је причао да је мали Лењин долазио у гимназију увек пола сата раније, да би помогао у учењу слабим ђацима, у првом реду деци сиромашних родитеља, која нису имала могућности да плаћају инструктора.

Мали Лењин је био добар ђак. Време је сачувало за потомство школско сведочанство Владимира Уљанова-Лењина. Ми видимо из њега да је он имао најбоље оцене из свих предмета. Остали су сачувани и први Лењинови радови, писани њему својственим поузданим рукописом, који сведочи о одлучности и снази воље.

Породица Уљанових живела је необично скромно. Деца су уређивала кућне шалтиве новине »Суботник«, у којима је сарађивао Владимир Уљанов-Лењин. Врло често су се сви окупљали у трпезари-

ји и певали, док их је мајка пратила на клавиру.

Лењин је био врло нежан брат. Он је обожавао свог старијег брата Александра, касније револуционара, кога је царска власт погубила због његовог учешћа у атентату на цара Александра III.

У трпезарији Уљанових одјекује куцање часовника, који наставља свој пут. Сто, застрт празничним столњаком, као да очекује госте. И занста, гости налазе. Ето, већ се чују њихови кораци у претсобљу. То су посетници музеја Лењина — официри и војници Црвене армије, чиновници и радници, сељаци. Преко седам стотина хиљада људи посетило је музеј од дана његовог оснивања.

У Уљановску има и других места, везаних за успомену на Лењина. Сачувала се књижница међу којима је читаоцима био и млади Лењин. Она је сада претворена у Дом књиге. Дом располаже са триста хиљада свезака. Очувала се и зграда гимназије, у којој је учио Лењин.

Совјетски народ се односи са поштовањем према свом великом учитељу. Њему је драга успомена на сва раздобља Лењиновог живота, међу њима и на прве године његовог детињства.

Евгеније Мар

(Написано специјално за »Млади борац«)

Лавар земље

Земљо, ти поднијети нећеш
тугу закланог дјетета,
стријељаног човјека јаук
ни крик очајне мајке!

Са сваки јутром по једно проклетство осване
и срце ушутити болом
— птица без радосног клика!
Земљо, ти заборавит нећеш
никад и никад и никад
ове свирепе дане
ове свирепе дане
туђина,

усташе,

четника!

Дрхтиш.

Чело тоне у мраку:

— хоће ли твоје брезе загрлити горуће сунце,
сунце прољећа
и на ливади заблејати стадо оваца —
свијег у зеленилу пробуђене траве?

Хоће ли по твојим њивама присут се румено зрње
да роди пшеницом бјелицом,
хоће ли твоје воћњаке завити бијели бехари,
земљо, рођена моја?!

Ђутиш. Занијемели су твоји потоци,
ријечи.
Занијемели су извори, зацрило се чело
мраком твојих оживјелих шума.

Но Човјек је разумио твоје ћутање,
разумио на трави зеленој, у граби јајеној
болно шапутање
крви.

На раскршћу је стао Човјек
и рекао је и викнуо је први
и плуноу у лице данима оним сивим:
„Људи, не могу више овако
ко пас
ко скот
да живим!..“

Само је тјерани Човјек разумио твој нијем говор
а онда други и трећи.
Твоје су ријечи данас нарасле у рјеку
која ће све већом тећи...

Душан Костић

Подизање школа у РСФСР

Буџетски кредити за просвету у РСФСР скоро су два пута већи него 1941 године. Народни комесар просвете РСФСР Владимир Потјомкин изјавио је да ће већ ове године број школа у републици достићи предрасту цифру. Ове године ће 11.650 школа примити 15 милиона и 98 хиљада деце, док је школске године 1943-44 број школске деце износио 11 милиона и 872 хиљаде. О деци која нису још за школу водиће

рачуна забавишта. Народни комесаријат просвете имаће на свом располагању 7,168 таквих установа, док је 1941 године њихов број био за половину мањи. У плану се предвиђа да ће око 500.000 деце бити по забавиштима.

200.850 студената похађаће наставу на 11 универзитета, 67 педагошких института, 107 нормалних школа и 420 педагошких школа. (ТАСС)

НАЈМЛАЂИ УДАРНИК

Ведро је. Сунце још није отскочило, али у селу Горачићи већ је увелико оживело. Чује се шкрипање ђермова, вика сељака, који са колима и плугом полазе на рад у поље, довикивање чобана, који истерују своја стада на пашу. Тога јутра треба да неколико наших омладинаца оде на рад код сиромашне Станимирке Марковић и да јој помогне при кречењу и окопавању шљива, као и при риљању. Још док није добро ни свануло мали Љубинко — пионир стигао је пред Станимиркину кућу носећи

у рукама ашов, будак и четку за кречење — дошао је први да помогне мајци старијег друга, који се налази на фронту. Прошло је доста времена, сунце је већ избило на околне врхове и тек тада стигли су омладинци са громком песмом. Почео је рад, развило се такмичење, али малог Љубинка — ударника нису могли да стигну — радио је без одмора, јер долази пионирски слет и треба на њега изаћи са ударничким резултатима. Сви раде, задихали се, али мали Љубинко измиче испред њих. После подне окопавали су воћке. Док други окопа две, Љубинко окопа четири. Када су почели да их крече, опет је малишан предњачио у раду и тако све до мрака — победио је омладинце.

Марковић,

Гуча, чачански округ

Титов рођен-дан

Другарице и другови,
дошао је дан
да у срећи прославио
Титов рођен-дан.

Велики је овај празник,
једва дочекан,
да у слози и слободи
буде прослављан.

Зато млади пионери
спремили се сви
да весело дочекају
празник радости.

ВЕРА ОСТРОГОНАЦ
уч. 1 раз. гим.
27 пионирски одред

Друже Тито

Кроз све земље, кроз све краје,
име ти се знаде,
а уз тебе свет познаје
пионире твоје младе.

Кроз многе си ти планине
вио заставу слободе,
сад у њој наше дружине
са књигама борбу воде.

СМИЉКО ЈАКШИЋ

Призренски пионери у току припрема за слет

Пионирска бригада «Миладина Поповића» из Призрена, у којој има 1800 пионира и пионирки, положила је другог маја заклетву пред командантом 46 дивизије. После тога пионирски хор отпевао је пионирску химну. Пионирка Божана Петровић говорила је о раду призренских пионира за време окупације, о значају полагања заклетве, о раду који сада у слободи треба да буде још бољи него што је био под окупацијом. После ње го-

и црногорске омладине на Космету.

Истог вечера, у оквиру припрема за слет, пионери су дали своју прву приредбу. Пре почетка приредбе у граду се осетила велика живост — пионери су је стварали журећи се на своју прву приредбу. На свим лицима се огледала радост. Програм је био обилан. Смењивале су се једна за другом српска и шиптарска песма и рецитација — пионери су показивали на де-

Пионери бригаде «Миладин Поповић» из Призрена

ворила је пионирка Кавдарбаси Мирвет на шиптарском језику истичући данашње задатке пионира, а нарочито на раду у остваривању јединства и братства између српске, шиптарске

и јединство српске и шиптарске омладине. Изведено је неколико дечијих вежби и игара: вежбе са палицама, симболична слика друга Тита, народна шиптарска кола, лептирица — шареница, итд.

НАШЕ ПРВЕ ПИОНИРСКЕ ЧЕТЕ

Горела су села, развијале се непријатељске офанзиве, најстрашније офанзиве. Немци, четници и још ко зна колико непријатељских група нападало је нашу војску са једним истим циљем: угушити народни покрет. Све што је било поштено и народно пошло је у борбу — пионери су били са њима и уз њих. Неки неорганизовано, сами по својој иницијативи без неког нарочитог плана помагали су наше партизане. У време најјаче реакције, у Топлици пионери почињу да се организују у чете — прве пионирске чете у Србији. Организовали су 16 чета, којима су обухватили 473 пионира. Све акције заједно са старијим друговима — борцима вршили су и они.

Пионери села, која се налазе поред жељезничке пруге и друма, користили су ту околност за рушење и прекидање непријатељских комуникација. У околним Мале Планае никада чашнице на телефонским стубовима

нису биле исправне — на све могуће начине ломили су их пионери који су припадали чети Мале Планае. Није се морало ићи далеко па да се нађе објект за успешну акцију. Жељезничка станица ишла је на руку малим друговима. Шака ситног песка лепо је стајала у отвор за подмазивање осовина. И онда, негде на отвореној прузи зарибала би осовина и воз је немоћно стајао на задовољство свих чобанчића, који су чували стадо поред пруге.

Радошевца — Усје 7:2

Пионери села Усја и Радошевца из пожаревачког округа одиграли су у оквиру претслетског такмичења фудбалску утакмицу, која је била врло узбудљива. Победили су пионери Радошевца са 7:2.

Комбиновани тим Усја и Радошевца играо је против пионира Голупца. Оба тима су врло добро састављена и због тога је за утакмицу владало врло живо интересовање. Резултат је био 0:0.

Смела и снажљива чета Доње Бреснице склањала је оружје и муницију, које би налазила на непријатељском аеродрому и помагала да се сакрију на сигурно место, а доцније да се предају нашој војсци. Љуба Проловић из те чете крио је нађене

чувао је рањене другове и у најтежим данима преносио им весте.

Многи другови, који су у борбама близу села Бресничиха били рањени и после тога оздравили сећају се пионирске чете Бресничиха, која је увек помагала

униформе и у времену највећих битака предао их нашим друговима. Чета је основала своју дилетантску групу, која је ишла по осталим местима и давала приредбе.

А пред бугарским фашистима пионери Гоиновца увек су претстављали жестоки рат између храбрих партизана и њихових непријатеља и тиме их потсезали на снагу партизана.

Мали Мирослав Шаранац из села Југовца је организатор пионирске чете у своме селу. У свима акцијама се развијало такмичење између њега и његових другова Јована Китића, Јелисија Савковића и малог Стевана Јовановића. Без Јелисија није било акције. Село је било блокирано, требало је обавестити другове о позицијама непријатеља. Јавља се мали Јелисије. Он успева да се пробије кроз блокаду и преда писмо друговима. Акција против непријатеља је успела. Мали Стеван живео је на планини и у појати.

ПРЕЛО

Прохујало кроза село
сазива се прело,
за рањене борце наше
прави се одело.

Па да видиш тога дана
како иду са свих страна,
ведра лица, насмејана,
са кудељом у рукама
као чета партизана.

Једна плете, друга преде,
трећа чешља вуну реди,
ко машина монтирана
од дечијих руку вредних.

Тишина је завладала,
а вретено ко да прети,
па све брже ради, ради,
своју браћу да освети.

По кад-кад се дискутује,
једна другу смело пита
и узвик се заорно
„Сви смо ми уз друга Тита!“
МИЛАНКА ПАЈОВИЋ
из Каоне

да се рањеници пренесу преко пруге, сећају се и њеног првог тадашњег командира — најхрабријег у чети — Добривоја Трипковића.

Добро су биле организоване наше прве чете. Тада су оне имале своје командире и комесаре, радиле су, вршиле обуку. Чете из села Бајчинаца и Лепаве служиле су увек као пример у раду. Пионери из Александра разносили су вести, вршили пропаганду, делили летке. Дисциплина је била примерна и по њој се истицала чета из Велике Дракуше.

Данас прве пионирске чете помажу обнову и подизање земље и на сваком раду су прве. Дошао је рођен-дан друга Тита — слет пионира, најхрабрији и најистакнутији пионери и чете добиће одликовања за сав свој рад и убудуће својим радом покаже да су заиста заслужили да носе прва пионирска одликовања.

Такмичећи се помогли смо породицама бораца

И ми, најмлађи, сећамо се увек, а нарочито сада, пре нашег слета, партизанских породица чији су хранитељи отерани од стране Немаца у логор, или су као борци у партизанским редовима погинули. Ми осећамо велики губитак, а знамо како то тек боли њихове укућане. Зато се трудимо да им на сваком кораку помогнемо. Мада смо мали ми не жалимо труда, јер знамо да помажемо оним породицама, чији су очеви или синови дали све за нашу слободу.

Ми помажемо свима. Некоме донесемо воду, некоме нацпамо дрва, некоме очистимо двориште, а највише смо помогли једној нашој другарици — пионирки, којој смо сваког дана доносили насечену врбу за козе.

Ђура Јандерка,
пионир С. Костолац